

**ANADOLU'DA
HAC YOLU ÜZERİNDEKİ
ARASTALI MENZİL KÜLLİYELERİ**
Kültürel Rota Olarak Korunması

Yazar
Dr. Pırıl ÖZEL

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kâğıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Bu kitapta yer alan fikirler ve düşünceler yazara ait olup, hiçbir kurum veya kuruluşun görüşünü yansıtmamaktadır. Bu kitap, "Anadolu'da Tarihi Hac Yolu Üzerindeki Arastalı Menzil Külliyyelerinin Kültürel Rota Kapsamında Değerlendirilmesi İçin Bir Yöntem" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

ISBN

978-625-375-507-2

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kitap Adı

Anadolu'da Hac Yolu Üzerindeki Arastalı
Menzil Külliyyeleri - Kültürel Rota Olarak
Korunması

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Editör

Ayten ERDEM

ORCID iD: 0000-0003-2251-1605

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Yazar

Pırlı ÖZEL

ORCID iD: 0000-0002-2851-4738

Bisac Code

HIS000000

DOI

10.37609/akya.3679

Kütüphane Kimlik Kartı

Özel, Pırlı.

Anadolu'da Hac Yolu Üzerindeki Arastalı Menzil Külliyyeleri - Kültürel Rota Olarak
Korunması / Pırlı Özel; ed. Ayten Erdem.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.

350 s. : şekil, tablo, fotoğ. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253755072

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

TEŞEKKÜR

Tez danışmanım, Sayın Doç. Dr. Ayten Erdem tez aşamamın başından itibaren bana destek oldu. Kendisine katkılarından dolayı çok teşekkür ediyorum. Ayrıca tez izleme komisyon üyem, Sayın Prof. Dr. Fazilet Duygu Saban tezin tıkanma anlarında açılımlar sağlayarak ilerlememe yardımcı olmuş ve desteklerini benden esirgememiştir. Osmanlı Arşiv çalışmasında, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yakınçağ Tarihi, doktora öğrencisi Sayın Savaş Songur değerli katkılar sağlamıştır. Kültür Bakanlığı arşivindeki araştırmalarda, mimar olarak çalışan çok sevdiğim dostum Elif Yıldız, menzil külliyelerine ait verilere ulaşmamda ve mevzuata dair açıklamalarıyla bana çok yardımcı olmuştur. Son olarak doktora çalışmama başladığım andan itibaren desteğini ve inancını benden esirgemeyen babam, Yüksek Mimar Ömer Özel'e, menzil külliyelerinde ölçümleme yardımı olan ablam Harita Mühendisi Pınar Özel'e, tez savunmam sırasında yanımda bulunan kız kardeşim Uzm.Dr. Aysun Özel Yeşilyurt ve oğlum Özer Kavakdibi'ne çok teşekkür ediyorum.

Pınar ÖZEL

Ailem ve Güzel Oğluma

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1	
GİRİŞ	1
1.1 Literatür Özeti ve Yöntem.....	12
1.2 Tezin Amacı	24
1.3 Hipotezler	24
BÖLÜM 2	
KÜLTÜREL ROTA VE HAC YOLU KAVRAMLARI	25
2.1 Kültürel Rota Tanımı	25
2.1.1 Kültürel Rota Kavramının Tarihsel Gelişimi	26
2.1.3 Kültürel Rota Oluşturma Yöntemi	34
2.1.4 Dünyada ve Türkiye’de Kültürel Rota Örnekleri	46
2.2 Hac Yolu Tanımı	62
2.2.1 Anadolu’da Hac Yolu ve Üzerindeki Tarihi Yapılar	64
2.2.2 Hac Yolu Üzerindeki Arastalı Menzil Külliyesi.....	67
2.3 Bölüm Değerlendirmesi.....	69
BÖLÜM 3	
ANADOLU’DA HAC YOLU ÜZERİNDEKİ ARASTALI	
MENZİL KÜLLİYELERİNİN OLUŞUMU	75
3.1 Tarihte Anadolu’da Kullanılmış Yol Sistemi	75
3.2 Menzil Külliyelerinin Mekânsal Oluşumu	97
3.3 Bölüm Değerlendirmesi.....	108
BÖLÜM 4	
ANADOLU’DA TARİHİ HAC YOLU ÜZERİNDEKİ ARASTALI MENZİL	
KÜLLİYELERİNİN MİMARİ MİRAS OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ	111
4.1 Konya, Karapınar II. Selim Menzil Külliyesi Arastası	112
4.2 Hatay, Payas Sokullu Mehmet Paşa Menzil Külliyesi Arastası	127
4.3 Konya Ilgın Lala Mustafa Paşa Menzil Külliyesi Arastası	140
4.4 Niğde Ulukışla Öküz Mehmet Paşa Menzil Külliyesi Arastası	153
4.5 Bölüm Değerlendirmesi.....	163

BÖLÜM 5

ARASTALI MENZİL KÜLLİYELERİ İÇİN

KÜLTÜREL ROTA MODELİ 179

5.1 Rotanın Belirleme Ölçütleri 183

5.2 Rotanın Planlaması ve Bölgesel Rota Kurgusu 184

5.3 Rotanın Yönetimi 193

5.4 Rotanın Tanıtım Süreci ve İletişim Stratejisi 196

5.5 Kültürel Rota Oluşturma Modelinin Örneklenmesi 201

BÖLÜM 6

TARTIŞMA 209

6.1. Kültürel Rota Olarak Anadolu'da Hac Yolunun Koruma Olgusu İçerisindeki
Önemi 209

6.2. Hac Yolu Üzerindeki Menzil Külliyelerindeki Arastaların
Korunmasının Önemi 210

6.3. Arastalı Menzil Külliyesi İçin Kültürel Rota Modelinin İrdelenmesi 210

BÖLÜM 7

SONUÇ 233

KAYNAKLAR 237

A OSMANLI ARŞİVİ'NDE İNCELENEN BELGELER 245

B ARASTALARA AİT FOTOĞRAFLAR 305

C ARASTALARA AİT MİMARİ ANALİZ PAFTALARI 317

D KÜLLİYELERE AİT YAZIŞMALAR 323

KISALTMALAR

ICOMOS	: Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
VGMA	: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi

KAYNAKLAR

1. Z. Ahunbay, Tarihî Çevre Koruma ve Restorasyon. Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2011.
2. J. Swarbrooke, Sustainable Tourism Management. CABI Publishing, Wallingford, 1999.
3. P. Howard and D. Pinder, "Cultural Heritage and Sustainability In The Coastal Zone: Experiences In South West England", Journal of Cultural Heritage, 4, s. 57-68, 2003.
4. A. Saka, "Yeni Bir Kültür Yolu: Aeneas'ın Rotası", International Journal of Contemporary Tourism Research, 1, s.38-47, 2017.
5. W. M. Ramsay, "The Geographical Conditions Determinining History and Religion in Asia Minor", The Geographical Journal, Vol.20, No.3, p. 257-275, 1902.
6. K. M. Özerin, "Anadolu Selçuklular Çağında Anadolu Yolları", Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, İstanbul, 1959.
7. N. Kosal, Hint Yolu ve Osmanlı İmparatorluğu. Deniz Matbaası, İstanbul, 1936.
8. Z. Ahunbay, "Mimar Sinan'ın İstanbul'dan Mekke'ye Uzanan Hac Yolu Üzerindeki Yapım Etkinliği", Mimar. ist Dergisi, 2012, 44, s. 31-37.
9. Casta, Erişim: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Castra> , 22.12.2022.
10. Castrum, Erişim: <https://islamansiklopedisi.org.tr/kale> , 22.12.2022.
11. Ribat, Erişim: <https://islamansiklopedisi.org.tr/ribat> , 22.12.2022.
12. Kervansaray, Erişim: <https://islamansiklopedisi.org.tr/kervansaray> , 22.12.2022.
13. A. Tükel, "Documentation and Comparative Study of Alara Han", Belleten, Cilt: XXXIII, Sayı 132, s.461-491, 1969.
14. G. K. Usta, "Anadolu Osmanlı Mimarisinde Mekân Analizi-Han ve Kervansaray Yapılarında Uygulama", Basılmamış Doktora Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1994.
15. F. Develioğlu, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat. Aydın Kitabevi, Ankara, 2001.
16. W. M. Ramsay, çev: M. Pektaş, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1960.
17. F. Akozan, "Türk Külliyesi", Vakıflar Dergisi, Sayı 8, s. 303-308, 1969.
18. T. Reyhanlı, "Osmanlı Külliye Mimarisinin Gelişmesi", İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1974.
19. Ş. Güner, Anadolu'da Kral Yolları. Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1995.
20. S. Lloyd, Türkiye'nin Tarihi, Bir Gezginin Gözüyle Anadolu Uygarlıkları. Tübitak Popüler Bilim Kitapları, Pelin Ofset, Ankara, 1989.
21. J. G. C. Anderson, "The Road Sistem of Eastern Asia Minor with the Evidence of Byzantine Campaigns", The Journal of Hellenic Studies, Vol. 17., p. 22-44, 1897.
22. J. Haldon, Bizans Tarih Atlası. Kitap Yayınevi, İstanbul, 2007.
23. Y. Halaçoğlu, "Osmanlı İmparatorluğunda Menzil Teşkilatı ve Yol Sistemi", Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 1982.
24. F. Taeschner, çev. N. Epçeli, Osmanlı Kaynaklarına Göre Anadolu Yol Ağı. Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2010.
25. C. Çulpan, Türk Taş Köprüleri (Orta Çağ'dan Osmanlı Devri Sonuna Kadar), Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1975.
26. U. Tanyeli, "Anadolu Türk Kentinde Fiziksel Yapının Evrim Süreci (11.-15.yy)", Basılmamış Doktora Tezi, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, 1987.
27. M. K. Özerin, "Anadolu'da Selçuklu Kervansarayları", İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, 20, s. 141-170, 1965.
28. M. F. Müderrisoğlu, "16. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda İnşa Edilen Menzil Külliye-leri", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1993.

**Anadolu'da Hac Yolu Üzerindeki Arastalı Menzil Külliyesi-
Kültürel Rota Olarak Korunması**

29. M. F. Müezzinoğlu, M. Noraslı, M. Sungur, "Taşınmaz Bir Kültür Varlığının Yeniden İşlevlendirilmesine Yönelik Sistematik Analiz", *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 6(1), s.113-123, 2020.
30. H. Shinno, H. Yoshioka, H. Marpaung ve S. Hachiga, "Quantitative SWOT Analysis on Global Competitiveness of Machine Tool Industry", *Journal of Engineering Design*, 17, s. 251-258, 2006.
31. SWOT Analizi, Erişim: https://tr.wikipedia.org/wiki/SWOT_analizi 16.06.2023.
32. H. Halaç, H., Akdağ, "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Stratejik Planlarının Oluşturulmasında SWOT Analizi Yöntemi; Mardin Kasımiye (Sultan Kasım) Medresesi Örneği", *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 4, s.65-77, 2018.
33. İ. Ç. Çetin, "Mimari Değeri Koruma Üzerine: Venedik Pamuk Fabrikası Örneği", *Art/icle: Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2, s. 268-290, 2021.
34. M. S. Yenice, "Konya Tarihi Kent Merkezi İçin Turizm Odaklı Yenileme Stratejileri", *ARTI-UM*, 1, s.70-84, 2014.
35. A. Tırnakçı, M. Aklbaşı, "Tarihi Çevrelerde Kentsel Peyzaj Tasarım İlkelerinin Kayseri-Mimar Sinan Parkı (Gevher Nesibe Medresesi) Örneğinde İncelenmesi", *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Dergisi*, 3, s.58-73, 2018.
36. H. Köşker, Z. Özbey, "Zonguldak İli Endüstriyel Miras Turizmi Potansiyelinin Swot Analizi", *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 7, s.962-977, 2022.
37. Y. Keleş, Z. A. Akbaş, "Taş Köprü'nün Swot Analizi ve Turizme Yönelik Öneriler", *I Uluslararası Taşköprü Pompeipolis Bilim Kültür Sanat Araştırmaları Sempozyumu*, s.1138-1146, 2017.
38. B. Gülçubuk, "Kırsal Kalkınma Çalışmalarında Türkiye Kalkınma Vakfı'nın Yeri ve İşlevi", *Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Ankara*, s.80-82, 1997.
39. D. Ünsal, G. Pulhan, *Kültürel Miras Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar. Anadolu Üniversitesi Yayını, Kültürel Miras Yönetimi Kitabı*, 2, s.30-65, 2012
40. D. Savaş, C. Özdemir, "Çanakkale'nin Turizm Gelişiminde Kültürel Miras Değerleri", *Journal of Global Turizm and Technology Research*, 1 (1), s.78-88, 2020.
41. R. Kurin, "Safe guarding Intangible Cultural Heritage In The 2003 UNESCO Convention: A critical appraisal", *Museum International*, 56, s. 66-77, 2004.
42. M. Yıldırım, "Kültürel Turizm ve Kültürel Mirası Koruma: Diyarbakır Hasan Paşa Hanı Örneği", *Dicle Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mühendislik Dergisi*, 8(2), s. 335-344, 2017.
43. Kuşçuoğlu, G. ve Taş, M., "Sürdürülebilir Kültürel Miras Yönetimi", *Yalvaç Akademik Dergisi*, 2017, 2(1), s. 58-57.
44. M. Gravari-Barbas, *Cultural Routes Management: from theory to practice: The Scientific Dimension of Cultural Routes: Scientific Boards And Networks of Knowledge. Council of Europe; European Institute of Cultural Routes*, 2015.
45. A. Şengül, H. Çılğınçoğlu, "Kültürel Miras Turizmi Açısından Kral Kızı Hamamı'nın Swot Analizi ile Değerlendirilmesi", *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(2), s. 539,552, 2021.
46. Türk Dil Kurumu Sözlükleri, Erişim: <https://sozluk.gov.tr/> 19.10.2022.
47. Kültürel Miras, Erişim: https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%BCl%C3%BCrel_miras 19.10.2022.
48. Y. Yılmaz, "Antakya Gayrimüslim Dini Yapılarının Korunması: Kültürel Rota Çalışması", *Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir*, 2021.
49. D. Ünsal, G. Pulhan, *Türkiyede Kültürel Mirasın Anlamı ve Yönetimi. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları*, 2012.

Kaynaklar

50. E. Durusoy, "Geçmişten Geleceğe Bir Yol Olarak Kültürel Rota", TMMOB Şehir Plancıları Odası Haber Bülteni, 223 ISSN 1300-7300, s.15-20, 2013.
51. E. Durusoy, "Tarihi Yoldan Kültürel Rotaya: Milas-Labraunda arasındaki Tarihi Yolun Korunması ve Yönetimi", Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2016.
52. E. Karataş, Kültür Rotaları Planlama Rehberi. ÇEKÜL Vakfı, Tarihi Kentler Birliği Yayınları, İstanbul, 2015.
53. UNESCO, Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage. Scientific and Cultural Organization, Erişim: <https://whc.unesco.org/en/convention-text/> 19.01.2022.
54. Mevzuat Bilgi Sistemi, Erişim: <https://mevzuat.gov.tr/> 17.02.2022.
55. S. A. Güleç Korumaz, "Kültürel Miras Yönetiminde Karar Destek Sistemlerinin Kullanımına Yönelik Bir Model Önerisi", Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2015.
56. UNESCO, Policy Document for the Integration of a Sustainable Development Perspective into the Processes of the World Heritage Convention. General Assembly of States Parties, Erişim: <https://whc.unesco.org/en/sustainabledevelopment/> 19.01.2022.
57. W. Xiao, J. Mills, G. Guidi, P. Rodriguez-Gonzalez, S. G. Barsanti, D. Gonzalez-Aguilera, "Geoinformatics for the conservation and promotion of cultural heritage in support of the UN Sustainable Development Goals", ISPRS, Journal of Photogrammetry and Remote Sensing, 142, s.389-406. 2018.
58. Ö. G. Kuşcuoğlu, M. Taş, "Sürdürülebilir Kültürel Miras Yönetimi", Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç Akademi Dergisi, 2(1): s. 58-67, 2017.
59. F. Carbone, L. Oosterbeek, C. Costa, A. M. Ferreira, "Extending and adapting the concept of quality management for museums and cultural heritage attractions: A comparative study of Southern European cultural heritage managers' perceptions", Tourism Management Perspectives, 35, s.1-9, 2020.
60. F. Varol, "Sürdürülebilir Kültürel Miras Yönetimi: Turizm Paydaşlarına Yönelik Bir Araştırma", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 22, Sayı 4, s.1140-1156., 2020.
61. 2863 sayılı kanun, Erişim: <https://www.mevzuat.gov.tr> 22.02.2022.
62. 2606 sayılı yönetmelik, Erişim: <https://www.mevzuat.gov.tr> 22.02.2022.
63. E. Tuğalan, "Harran ve Çevresinde Kültürel Mirasın Korunması Amacıyla Kültürel Rota Oluşturmanın Gerekliliği ve Önerisi", Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kolcuoğlu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Gaziantep, 2020.
64. Santiago de Compostela Hac Yolu, Erişim: <https://saintjamesway.eu/?noredirect=en-GB> 19.02.2022.
65. UNESCO, Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention <https://whc.unesco.org/en/guidelines> 19.02.2022.
66. ICOMOS, Charter on Cultural Routes, Erişim: http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_en0623812001536913379.pdf 19.02.2022.
67. H. Halaç, M. Benzer, "Küçük Yerleşim Yerlerinin Turizme Açılmasında Kültürel Mirasın Rota ile Kurgulanması, Geomatik Dergisi, 4 (1), s. 23-29, 2019.
68. P. Frankopan, İpek Yolu Alternatif Dünya Tarihi. Pegasus Yayınları, İstanbul, 2018.
69. Santiago de Compostela Hac Yolu, Erişim: <https://www.afotc.org/wp-content/uploads/2016/06/Map-of-The-Camino-de-Compostela-%E2%80%93-The-Way-of-Saint-James.jpg> 26.07.2023.
70. Kumano Hac Yolu, Erişim: <https://whc.unesco.org/en/list/1142> 26.07.2023.

Anadolu'da Hac Yolu Üzerindeki Arastalı Menzil Külliyesi- Kültürel Rota Olarak Korunması

71. Kii Dağlarındaki kutsal yerler ve Kumano hac yolları, Erişim: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/da/Map_Kumano_Kodo.png/1280px-Map_Kumano_Kodo.png 26.07.2023.
72. Kudüs Yolu Kültürel Rotası, Erişim: <https://www.jerusalemway.org/en/> 26.07.2023.
73. K. Clow, Türkiye'nin İlk Uzun Mesafe Yürüyüş Rotası Likya Yolu. Hil Yayıncılık, İstanbul, 2015.
74. Kültür Rotaları Derneği, Erişim: <https://cultureroutesinturkey.com/tr> 13.05.2022.
75. Hac Yolu, Erişim: <https://aktuelarkeoloji.com.tr/kategori/arkeoloji/osmanli-nin-hac-yolu> 19.10.2022.
76. W. George, M. A. Cox, Haçlı Savaşları Tarihi. Lord Matbaası, İstanbul, 2018.
77. Haçlı Seferleri, Erişim: <https://www.osmanlidevleti.gen.tr/> 15.11.2022.
78. Z. Ahunbay, "Mimar Sinan'ın İstanbul'dan Mekke'ye Uzanan Hac Yolu Üzerindeki Yapım Etkinliği", Mimar.ist Dergisi, Sayı:44, s.31-37, 2012.
79. Y. Küçükdağ, Karapınar Sultan Selim Külliyesi. Karapınar Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 1997.
80. C. Yurtsever, Payas Tarihi. Payas Belediyesi Kültür Yayınları, Adana, 2012.
81. Anadolu Uygarlıkları, Erişim: <https://www.anadoluuygarliklari.com/> 29.03.2023.
82. N. Kemer, "Anadolu'nun Tarihi Yolları ve Ankara için Bir Yeşil Yol Planlama Olanğı", Mehmet Akif Ersoy Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, Sayı:9 (2). s.136-143, 2018.
83. C. W. Wilson, "Notes on the Physical and Historical Geography of the Asia Minor, Made during Journey in 1879-1872", Proceedings of the Royal Geographical Society and Monthly Record of Geography, New Monthly Series, Vol.6, No.6, p. 305-325, 1884.
84. C.W. Brice, An Historical Atlas of Islam. Tuta Subaagide Pallas, Leiden, 1981.
85. E. Altan, "Haçlı Ordularının Anadolu'da Geçtiği Yollar", Belleten, Cilt 65, Sayı 243, s.571-582, 2001.
86. E. Kaleli, "Haçlı Seferlerinin Muhtelif Finansman Biçimleri", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 10, Sayı:50, s. 223-233, 2017.
87. I. Demirkent, "Haçlı Seferlerinin Doğuşu ve Hedefleri", Tarih Dergisi, Sayı:35, s. 65-78, 1994.
88. B. Tahiroğlu, "Roma Devletinin İktisadi Krizleri", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecbuası, Cilt:45, Sayı:1-4, s.677-706, 1981.
89. Ticaret, Erişim: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Ticaret> 26.04.2022.
90. N. L. G. Hammond, ed., Atlas Of The Greek and Roman World in Antiquity. Noyes Press, New Jersey, 1981.
91. C.W. Brice, ed., An Historical Atlas of Islam. Tuta Subaagide Pallas, Leiden, 1981.
92. Peutinger Haritaları, Erişim: https://tr.wikipedia.org/wiki/Tabula_Peutingeriana 22.03.2020.
93. Tabula Peutingeriana, Erişim: <https://www.aiys.org/> 18.12.2018.
94. E. Schreiber, Die Peutingersche Tafel Herausge Geben Von Kondrad Miller. Graphische Kunstanstalten, Stuttgart, 1962.
95. O. Turan, "Selçuklu Kervansarayları", Belleten, X/39, s.471-496, 1946.
96. U. Tanyeli, "Anadolu Türk Kentinde Fiziksel Yapının Evrim Süreci (11.-15.yy)" Basılmamış Doktora Tezi, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, 1987.
97. F. Taeschner, "Anadolu", Eccyclopedia of Islam, I, s.461-480, 1960.
98. F. Taeschner, Çev. N. Epçeli, Osmanlı Kaynaklarına Göre Anadolu Yol Ağı. Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2010.
99. K. Özcan, "Anadolu Selçuklu Kentler Sistemi ve Mekansal Kademelenme", METU JFA, Vol. 2. p. 21-61, 2006.

Kaynaklar

100. A. Eskikurt, "Ortaçağ Anadolu Ticaret Yolları", Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 33, Güz, s.15-40, 2014.
101. A.E.L. Thomadakis, "The Byzantine Economy in the Mediterranean Trade System; Thirteenth-Fifteenth Centuries", Dumbarton Oaks Paper, Vol. 34, p. 177-222, 1981.
102. E. Çetin, "Franz Taeschner'in Muhtelif Devirlerde Anadolu'nun Yolları ve Cihan Münakalatına Nazaran Vaziyeti İsimli Eseri Üzerine Notlar", Tarih Okulu Dergisi, Mart 2014, Sayı: XVII, Sayfa 321-343, 2014.
103. A. İ. Bağış, Osmanlı Ticaretinde Gayri Müslimler. Turhan Kitabevi, Ankara, 1983.
104. K. Hopkins, "Taxes and Trade in the Roman Empire (200B.C.-A.D. 400)", The Journal of Roman Studies, Vol. 70., p. 1001-125, 1980.
105. S. Faroqhi, Osmanlı'da Kentler ve Kentliler. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1994.
106. M. Şeker, İbn Batuta'ya Göre Anadolu'nun Sosyal-Kültürel ve İktisadi Hayatı ile Ahilik. T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara, 2001.
107. A. C. Hess, "The Evolution of the Otoman Seaborne Empire in the Age of the Oceanic Discoveries 1453-1525", The American Historical Review, Vol. 75, No. 7, p. 1892-1919, 1970.
108. A., H. Lybyer, The Otoman Turks and The Routes of Oriental Trade. The English Historical Review, Oxford University Pres., Vol.30, No.120, 1913.
109. E. Öner, Mali Olaylar ve Düzenlemeler Işığında Osmanlı İmparatorluğu ve Cumhuriyet Döneminde Mali İdare. Maliye Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Ankara, 2001.
110. M. Genç, Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi. Ötügen Yayınları, İstanbul, 2000.
111. M. A. Hachicho, "English Travel Books about the Arab near East in the Eighteenth Century", Die Welt des Islams, New Ser., Vol. 9., p.1-206, 1964.
112. O. Gümüşçü, "Internal Migrations in Sixteenth Century Anatolia", Journal of Historical Geography, Vol.30, p. 231-248, 2004.
113. S. Faroqhi, "Camels, Wagons, and the Otoman State in the Sixteenth and Seventeenth Centuries", International Journal of the Middle East Studies, Vol. 14, No. 4, p. 523-539, 1982.
114. P. Clawson, W. Flor, "Safavid Iran's Search for Silver and Gold", International Journal of Middle East Studies, Vol. 32, No. 3, p. 345-368, 2000.
115. H.A.R. Gibb, H. Bowen, Islamic Society and The West-A Study of the Impact of Western Civilization on Muslim Culture in the Near East. Oxford University Pres, London, 1950.
116. B. Lewis, "Otoman Land Tenure and Taxation in Syria", Studia Islamica, No.50, p.109-124, 1979.
117. F. C Lane, Venice and History. The Johns Hopkins Press, Baltimore, 1966.
118. İ., M. Kunt, Sancaktan Eyalet 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1978.
119. R. Mandran, "XXVII. Yüzyılın İkinci Yarısına Doğru Akdeniz'de Ticaret, Deniz Korsanlığı ve Gemiler Kafileleri", Belleten, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, Cilt LII, s. 686-695, 1998.
120. M. Çizakça, İslam Dünyasında ve Batı'da İş Ortaklıkları Tarihi. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1999.
121. İ. Bostan, Beylikten İmparatorluğa Osmanlı Denizciliği. Kitap yayınevi, İstanbul, 2006.
122. S. Soucek, "Piri Reis and Otoman Discovery of the Discoveries", Studia Islamica, No. 79, p. 121-142, 1994.
123. W. Heyd, Yakın-Doğu Ticaret Tarihi. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1975.
124. J. H. Galloway, "The Mediterranean Sugar Industry", Geographical Review, Vol. 67, No.2, p. 177-194, 1977.
125. F. Braudel, II. Filipe Dönemi'nde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası 1. İmge Kitabevi, Ankara, 1993.

**Anadolu'da Hac Yolu Üzerindeki Arastalı Menzil Külliyesi-
Kültürel Rota Olarak Korunması**

126. S. Özbaran, "Osmanlı İmparatorluğu ve Hindistan Yolu, Onaltıncı Yüzyılda Ticaret Yolları Üzerinde Türk-Portekiz Rekabet ve İlişkileri", Doçentlik Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, İstanbul, 1976.
127. Ç. Kafesçioğlu, "In the Image of Rum: Otoman Architectural Patronage in Sixteenth-Century Aleppo and Damascus", Muqarnas, Vol. 16, s. 70-96, 1999.
128. S. Özbaran, Portekizli Seyyahlar, İran, Türkiye, Irak, Suriye ve Mısır Yollarında. Kitap Yayınevi, İstanbul, 2007.
129. C. Orhonlu, Osmanlı İmparatorluğu'nun Güney Siyaseti Habeş Eyaleti. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1996.
130. E. C. Semple, "Climatic and Geographic Influences on Ancient Mediterranean Forest and the Lumber Trade", Annals of the Association of American Geographers, Vol.9., p.13-40, 1919.
131. A. Raymond, Osmanlı Döneminde Arap Kentleri. Türkiye Ekonomi ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000.
132. S. Tanilli, Yüzyılların Gerçeği ve Mirası II. Cilt Ortaçağ: Feodal Dünya. Türkiye İşbankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2009.
133. H. G. Yurdaydın, Nasuhü's-Silahi (Matrakci), Beyan-ı Menazil-i Sefer-i Irakeyn-i Sultan Süleyman Han. Türk tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1976.
134. Osmanlı yolları, Erişim: <http://ilginarastirmalari.blogspot.com/> 04.04.2023.
135. Y. Halaçoğlu, XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1991.
136. O. Aslanapa, Türk Sanatı I-II. Kervan Yayınları, İstanbul, 1984.
137. A. Durukan, A., "Balat, İlyas Bey Camii", Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1988.
138. S. Eyice, "İlk Osmanlı Devrinin Dini-İçtimai Bir Müessesesi: Zaviyeler ve Zaviyeli Camiler", İstanbul İktisadi Fakültesi Mecbuası, Sayı:23, s. 1-80, 1963.
139. E. H. Ayverdi, İstanbul Mi'mari Çağının Menşei Osmanlı Mimarisinin İlk Devri 630-805 (1230-1402), I. Fatih Cemiyeti Yayınları, İstanbul, 1966.
140. E. H. Ayverdi, Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve II. Sultan Murat Devri 806-855 (1403-1451). Fatih Cemiyeti Yayınları, İstanbul, 1972.
141. A. Kuran, "Mimar Sinan'ın İlk Eserleri/Early Works of Architect Sinan, çev.: David A. Garwood", Belleten, Sayı: Ekim 1973, s:545-556, 1973.
142. E. H. Ayverdi, Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri 755-886 (1453-1481). Fatih Cemiyeti Yayınları, İstanbul, 1973.
143. O. Aslanapa, Osmanlı Devri Mimarisi. İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1986.
144. A. Kuran, Mimar Sinan. Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1986.
145. G. Necipoğlu, Kafadar, "The Süleymaniye Complex in Istanbul: An Interpretation. Muqarnas, Sayı: 3, s.92-117, 1985.
146. İ. A. Yüksel, Osmanlı Mimarisinde II. Bayezid Yavuz Selim Devri (888-926/1481-1520). İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul, 1983.
147. Ş. N. Güçhan, A. E. Kuleli, Şam Süleymaniye Külliyesi ve Koruma Sorunları. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2009.
148. Z. Nayır, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Sultan Ahmet Külliyesi ve Sonrası (1609-1690)", Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, 1975.
149. B. Levis, B. İstanbul And The Civilization Of The Ottoman Empire. University Of Oklahoma Press, Norman, 1963.
150. M. Sözen, et.al., Türk Mimarisinin Gelişimi ve Mimar Sinan. Türkiye İller Bankası Kültür Yayınları, Sayı: 149, İstanbul, 1975.
151. G. Özdeş, Türk Çarşıları. Tepe Yayınları, Ankara, 1998.

Kaynaklar

152. M. Cezar, Typical Commercial Building of the Otoman Classical Period and the Otoman Construction System. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 1983.
153. D. Kuban, Osmanlı Mimarisi. Yem Yayınları, İstanbul, 2007.
154. H. İnalçık, Halil İnalçık Seçme Eserleri II, Devlet-i'Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I, Klasik Dönem (1302-1606), Siyasal, Kurumsal ve Ekonomik Gelişim. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2009.
- [155. A. Ataman, Bir Göz Yapıdan Külliyyeye, Osmanlı Külliyyelerinde Kamusal Mekân Mantığı. Mimarlar Tasarım Yayınları-1, İstanbul, 2000.
156. M. Denktaş, "İncesu Merzifon'lu Kara Mustafa Paşa Külliyesi", Vakıflar Dergisi, Sayı: 26, s.193-204, 1997.
157. S. Eyice, Sultaniye-Karapınar'a Dair. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, İstanbul, 15/20, s.117-139, 1965.
158. Sultan Selim Külliyesi, Erişim: <https://islamansiklopedisi.org.tr/sultan-selim-kulliyesi> 06.07.2023.
159. A. Zengin, Karapınar "Sultaniye" Şehrengizi. Karapınar Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2012.
160. İ. Gündüz, Bütün Yönleriyle Karapınar. Kuzucular Ofset, Konya, 1980.
161. D. Karakaya, Eski /Karapınar Kazası Vakıf Eserleri. Çizgi Kitapevi, Konya, 2012.
162. O. N. Dülgerler, Konya Karapınar Selimiye Külliyesi ve Konya Mahkeme Hamamı, X. Vakıf Haftası Kitabı, Ankara, 1993.
163. J. Freely, The Eastern Mediterranean Coast of Turkey. SEV Matbaacılık ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 1998.
164. C. Yurtsever, Payas Tarihi. Payas Belediyesi Kültür Yayınları, Adana, 2012.
165. W. H. Bartlett, et. al, Syria, The Holy Land, Asia Minor, Fisher Son and Co., London; Paris, (1836-1839).
166. M. B. Tanman, "Sinan'ın Mimarisi İmareter", Mimarbaşı Koca Sinan'ın Yaşadığı Çağ ve Eserler", c.1, İstanbul, s.333-353, 1988.
167. C. Sarıyar, "Nüfus Sayımlarına Göre İlgin Kazası (1830-1844)", Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2015.
168. T. Samur, İlgin'da Türk Devri Yapıları (Vol. 11). Konya Valiliği, İl Kültür Müdürlüğü, Konya, 1992.
169. Ed. A. Boran, A. Tüfekçioglu, A. Ögke, Geçmişten Günümüze Bütün Yönleriyle İlgin. Ar-çılıform Matbaacılık, İlgin, 2001.
170. İ. Ata, Acar, B. Eroğlu, "Tarihi Yapıların Korunması ve Yeniden İşlevlendirilmesinde Çok Yönlü Değerlendirme: Niğde Ulukışla Öküz Mehmet Paşa Külliyesi Örneği", Atrium, Sayı:7, s 12-24, 2019.
171. E. Gültekin, Ulukışla ve Öküz Mehmet Paşa Menzil Külliyesi, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Sanat Eserleri Dizisi: 333, Ankara, 2001.
172. G. Cantay, Güreşsever, Osmanlı Menzil Kervansarayları. İstanbul Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2016.
173. G. Durmuş, "Bursa'daki Eğitim Yapılarının Modern Mimarlık Mirası ve Tescil Gerekçeleri Kapsamında İncelenmesi (1920-1970)", Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 2016.
174. E. G. Yetkin, İ. Koç, "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Tarihi Değerinin Belirlenmesinde Kullanılacak Analitik Bir Model Önerisi", Artium, Sayı:10 (1), Sayfa:3 6-44, 2012,
175. 660 Nolu İlke Kararı, Erişim: <https://korumakurullari.ktb.gov.tr/Eklenti/18338,660 -nolu-ilke-kararipdf.pdf?0> 22.10.2022.
184. Demiryolu haritası, Erişim: <https://i0.wp.com/rayhaber.com/wp-content/uploads/2013/04/tcdd-demiryollari-haritasi-2018-guncel-3.jpg?ssl=1> 28.06.2033.

